

است و در پاسخ‌تی‌وی پخش شده است. این جلسات به‌صورت سلسله‌وار با همکاری سخنرانان و اساتید دیگر از گذشته بوده و همچنان ادامه دارد.

علاوه بر این امور، ما سعی کردیم به‌صورت فایل‌های صوتی (پادکست)، در زمینه پاسخ به شبهات از اساتید و کارشناسان کمک بگیریم که در این راستا، پادکست‌هایی را تهیه و در فضای مجازی توزیع کردیم. در این زمینه از اساتید و کارشناسان مطرح از جمله دکتر حمید کریمی، عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت کمک گرفتیم و توانستیم، کار را شروع کنیم که در این عرصه، تعدادی محتوا نیز تهیه و توزیع شده‌است که ناظر به شبهات روز جامعه می‌باشد. در کنار این فعالیت‌ها، بولتنی با عنوان «امواج آلوده» تهیه کردیم که در موضوعات مختلفی که در جامعه شبهه دارد، پاسخ می‌دهد. این پاسخ‌ها در این بولتن تهیه و ارائه می‌شود.

بولتن اخیر درباره عفاف و حجاب و شبهاتی‌که مربوطه به عفاف و حجاب است بود که در آن، جدیدترین شبهات و پاسخ‌های کارشناسی و تخصصی آماده شده و محتوای ارائه به مخاطبان منتشر گردید. این کار با همکاری همکارانمان در بخش شبهه‌پژوهی مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی صورت گرفته است.

همچنین یک سری عکس‌نوشته تهیه کردیم که این عکس‌نوشته‌ها با رویکرد پاسخ به شبهات نو، از سخنان بزرگان تولید می‌شود.

جدای از این فعالیت‌ها در گذشته و در حال حاضر و در آینده، این مسئله برایمان مطرح است که در این مرکز، پاسخگویی تمامی سؤالات و شبهاتی در مسائل عمده نسبت به احکام دینی و آموزه‌های اسلامی باشیم که در موضوع حجاب هم، این‌گونه بوده که از زمان شکل‌گیری این مرکز، سؤالات مربوط به عفاف و حجاب را جمع‌آوری و پاسخ می‌دهیم و در آینده هم، این آمادگی را داریم که پاسخگونی این عرصه باشیم.

شاهد تنوع در عرصه

شبهات عفاف و حجاب هستیم

گفت‌وگو با مدیر گروه حقوق و فلسفه احکام مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی حوزه

یکی از مراکز فعال در عرصه مقابله با شبهه‌افکنی‌های امروز جامعه مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی حوزه علمیه قم است که با کارشناسان و متخصصان علوم اسلامی مأمن مراجعان و حق جویان است. یکی از عرصه‌هایی که این مرکز به‌صورت ویژه پاسخگوی شبهات و سؤالات است، عرصه عفاف و حجاب است که هر از چندگاهی، به‌ویژه در ایام هفته عفاف و حجاب، بر میزان شبهات و سؤالات آن افزوده می‌شود. برای آشنایی با فعالیت‌های این مرکز در عرصه عفاف و حجاب، خبرگزاری حوزه گفت‌وگویی با دکتر حسین مختاری، مدیر گروه حقوق و فلسفه احکام مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی و دبیر میز تخصصی شبهه‌محور حجاب انجام داده است که تقدیم علاقه‌مندان می‌گردد.

▫ **درباره اهم موضوعاتی که در این مدرسه دو روزه مطرح شد، توضیح دهید.**

● در مدرسه شبهه‌پژوهی عفاف و حجاب، حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی حاجی، معاون پژوهش حوزه‌های علمیه، در موضوع کارکرد عرف در تشخیص حکم و چگونگی حجاب، حجت‌الاسلام والمسلمین داوودی، عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در موضوع حجاب‌گزیری و عفاف‌پذیری، حجت‌الاسلام والمسلمین محمد جردکویه، عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در موضوع حجاب و حکم شرعی و عرفی و تبعات عرفی‌سازی حجاب، دکتر حسن عیدبی‌پور، عضو هیئت علمی پژوهشکده فرهنگ و معارف اسلامی در موضوع مطالعه تطبیقی پوشش زن در ادیان ابراهیمی، خانم دکتر فرهمندپور، عضو هیئت علمی دانشگاه تهران در

مورد شبهات ناشی از شیوه‌های تبیین، ترویج و اجرای حجاب، دکتر مریم اردبیلی، مشاور امور بانوان شهرداری تهران در موضوع تأثیر حجاب بر شکوفایی توانمندی‌های بانوان و خانم دکتر حاجی‌اسماعیلی، عضو هیئت علمی پژوهشکده زن و خانواده و مدیر گروه مطالعات زن و خانواده جامعه‌الزهرا(ع)، در موضوع سیاست‌گذاری فرهنگی اجتماعی حجاب به شبهات پاسخ دادند. در این مدرسه تعدادی از مخاطبان به‌صورت خاص ثبت‌نام کرده و در جلسات حضور داشتند و سایر افراد نیز، در شبکه پاسخ‌تی‌وی، به‌صورت آنلاین و آفلاین به مباحث مطرح‌حده دسترسی داشتند.

▫ **اگر فعالیت‌های دیگری در خصوص عفاف و حجاب دارید، بگویید.**

● از جمله کارهای دیگری که مرکز پاسخگویی به سؤالات دینی حوزه انجام داده است، نشست علمی پاسخ به شبهات با موضوع حجاب، ناموس و غیرت بود که توسط حجت‌الاسلام والمسلمین بیانی ارائه شده

▫ **باتوجه به وجود محتواهای گسترده در فضای مجازی پیرامون عفاف و حجاب و رسالت اصلی حوزه در حراست از مرزهای دینی و ترویج و تبلیغ آموزه‌های ناب اسلامی، درباره فعالیت‌های صورت‌گرفته دراین عرصه بگویید.**

● یکی از فعالیت‌های مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی حوزه علمیه قم، در راستای عمل به رسالت مرکز، در پاسخ به شبهات و مواجهه با موضوع عفاف و حجاب و شبهات این عرصه است که در این راستا، میز تخصصی شبهه‌محور در موضوع عفاف و حجاب تشکیل شد و بنده نیز، دبیری این میز را بر عهده دارم.

ما در هفته‌های گذشته و با توجه به شرایط اجتماعی و مباحثی که در جامعه مطرح شده است و همزمانی و نزدیک بودن به هفته عفاف و حجاب، متناسب با این حوادث و با این روز و هفته، فعالیت‌هایی را در این مرکز داشتیم که گزاریش کوتاه و اجمالی از این فعالیت‌ها ارائه می‌کنم.

▫ **با توجه به اینکه اصل عفاف و حجاب و میزان آن در آموزه‌های دینی ما صراحتاً بیان شده، برای آشنایی بیشتر خوانندگان، اشارهای به این عرصه داشته باشید.**

● اصل موضوع عفاف و حجاب و به‌ویژه حجاب بانوان در دین ما، از ضروریات است که همه فقهای اهل سنت و شیعه نسبت به اصل وجوب حجاب اتفاق نظر دارند و آن را واجب شرعی می‌دانند؛ درباره میزان پوشش هم اتفاق نظر وجود دارد و اختلافی بین فقها نیست. بر اساس منابع فقهی و از جمله آیات قرآن و سنت پیامبر و ائمه اطهار(ع)، این برداشت را داریم که حجاب جزء ضروریات دین است و برآن اتفاق نظر وجود دارد.

روایات زیادی در کنار آیات قرآن وجود دارد. خداوند در آیات ۳۰ و ۳۱ می‌فرماید: «قل للمؤمنین یغضوا من أبصارهم و یحفظوا فروجهم ذلک ازکی لهم إن الله خبیر بما یصنعون * و قل للمؤمنات یغضضن من أبصارهن و یحفظن فروجهن و لایبدین زینتهن إلا ما ظهر منها و لیضربن بخمرهن علی وجوههن و لایبدین زینتهن...»؛ «به مردان مؤمن بگو: دیدگان خویش را فرو اندازند و عورت خویش را نگه دارند که این برایشان بهتر است و خدا از کارهایی که می‌کنید، آگاه است * و به زنان مؤمنه بگو: چشم فرو اندازند و عورت خود را حفظ کنند و زینت‌های خود را جز آنچه آشکار است، ظاهر نسازند؛ باید که مقنعه‌هایشان را به گریبان‌ها کشند و زینت خود را آشکار نکنند... و در آیه ۵۹ سوره احزاب نیز فرموده‌اند: «یا ایها النبی قل لأزواجک و بناتک و نساءالمؤمنین یبدین علیهن من جلابیهن ذلک أدنی أن یعرفن فلاؤذین و کان الله غفوراً رحیماً»؛ ای پیامبر! به همسرانت و دخترات و زنان مؤمنین بگو تا مقنعه‌هایشان را جلو بکشند. این نزدیکتراست به اینکه شناخته شوند که مسلمان و دوستدار حجابند و در نتیجه آزار نبینند و خدا همواره آمرزنده مهربان است. در کتاب‌های روایی نیز، در ابواب مختلف فقهی در کتاب وسائل‌الشیعه و کافی و دیگر منابع شیعه از پیامبر اکرم(ع) و امام علی، امام صادق و سایر ائمه(ع) در این موضوع، سخنان صریحی وجود دارد که پیرامون مسئله عفاف و حجاب گفته شده است.

در کنار این، در حوادث مهم تاریخی از جمله در زمان پیامبر(ص) و بعد از ایشان، توسط خاندان مطهر ایشان، حضرت زهرا و حضرت زینب(ع)، و دیگر بانوان اسلام، می‌بینیم که یکی از دغدغه‌های مهم و اصلی آنها، حفظ عفاف و حجاب است. در واقعه عاشورا و حوادث بعد از آن، که کاروان اسرا در شهرها حضور می‌یافتند، می‌بینیم که دغدغه و اهتمام حفظ عفاف و حجاب وجود داشته است و برای اینکه بانوان اهل‌بیت(ع) در انتظار عمومی کمتر حاضر باشند، تلاش‌های زیادی شد.

▫ **با توجه به تخصصی و حساس بودن مسئله حجاب، به‌ویژه حجاب بانوان، اقداماتی هم که در این عرصه صورت می‌گیرد، باید**

▫ **درباره ماهیت و فلسفه طرح نظام جامع**

اندیشه اسلامی و دوره‌ای که برگزار شد، توضیحاتی را بفرمایید.

● طرح نظام جامع اندیشه اسلامی، در واقع یکی از ایده‌ها و ابتکارات آیت‌الله اعرافی، مدیر حوزه‌های علمیه است. این طرح بسیار ارزشمند و زیربنای تحول عمیق آموزشی و معرفتی در حوزه‌های علمیه است. نظام جامع اندیشه اسلامی، در واقع این ایده را پیگیری می‌کند که مجموعه معارف دینی، دارای یک سخت‌هسته مرکزی می‌باشد که این، همان نقطه‌ای است که این منظومه از آن پدید آمده و تبدیل به یک طرح زندگی‌ساز و ایده‌ای عملیاتی برای زندگی بشر شده است.

نظام جامع اندیشه اسلامی، در مقابل آن سخت‌هسته، تلاش می‌کند که به آن نقطه محوری و نقطه مرکزی که اصل و اساس و زیربنای اندیشه دینی را تشکیل می‌دهد، تمرکز کند و به‌عنوان یک آموزه زیربنایی و ضروری به فضای حوزه‌های علمیه منتقل کند و طلاب را با مبانی و زیربناهای اندیشه‌ای مکتب اسلام آشنا کند. از این جهت، نظام جامع اندیشه اسلامی، برنامه‌ای است که جزء ضروریات فضای طلبگی قرار می‌گیرد و در همین سطح و رتبه، اندیشه‌های ناگزیر و اندیشه‌های ضروری برای طلبگی ارزیابی می‌شود.

▫ **چه چیزی قرار است از این نظام جامع استخراج گردد؟**

● ما اگر بخوایم این نظام جامع و نقطه مرکزی

صفر تا صد طرح نظام جامع اندیشه اسلامی

گفت‌وگو با مسئول برگزاری طرح نظام جامع اندیشه اسلامی

سومین دوره سراسری «طرح نظام جامع اندیشه اسلامی»، بر پایه آرای متفکران انقلاب اسلامی از سوی معاونت تهذیب و تربیت حوزه‌های علمیه برگزار شد. این طرح با رویکرد «طرح کلی اسلام به‌مثابه زیرساخت تمدن اسلامی»، ویژه طلاب پایه ۴ به بالاست که تیر و مرداد ۱۴۰۱ در مشهد برگزار شد. به‌همین بهانه خبرگزاری حوزه گفت‌وگویی با حجت‌الاسلام میثم قاسمی، مسئول طرح نظام جامع اندیشه اسلامی انجام داده است که مشروح آن را می‌خوانید.

در استخراج کنیم، ناگزیر باید به منابع مطلق و مراجع اطمینان‌آور این اندیشه مراجعه کنیم. قطعاً قرآن و روایات جزء منابع اصلی محسوب می‌شوند؛ لکن الزاماً مراجعه به متن قرآن یا متن روایات، به‌معنای دستیابی به آن سخت‌هسته مرکزی نیست و ما باید برای دستیابی به آن سخت‌هسته مرکزی یا آن نظام اندیشه اسلامی، اندیشمندانی که در این حوزه تلاش کردند و با میراث قرن‌ها تفکر شیعی، بر سر سفره میراث قرن‌ها تفکر شیعی نشستند، آن اندیشمندان را مبنا و معیار خودمان قرار دهیم و نقطه اشتراک آن اندیشمندان را در نظام جامع اندیشه اسلامی استخراج کرده و به‌عنوان زیربنا و مبانی این طرح و کلیه امور معرفتی حوزه علمیه قرار دهیم. بر این اساس بود که ما اندیشه و تفکر اندیشمندان تراز تشیع را که در تبیین عقلانی،

آیت‌الله‌العظمی جوادی آملی و مرحوم علامه جعفری، این شخصیت‌ها، اندیشمندان محوری هستند که نظام جامع اندیشه اسلامی، برگرفته از فضای اندیشه‌ای و فکری آنان است.

▫ **نقطه ثقل و مرکزی اندیشه این شخصیت‌ها کجاست؟**

● اگر بخوایم نقطه مرکزی اندیشه اسلامی را نام ببریم، به‌طور مشخص، اندیشه توحیدی و امتداد آن با رویکرد امتداد در زندگی فردی و جمعی، در واقع همان سخت‌هسته‌ای است که بین همان اندیشمندان هم مشترک است. حالا این اندیشمندان براساس همان مبنای اندیشه توحیدی، هرکدام در یک حوزه‌ای امتداد معرفتی داشتند و هرکدام در حوزه‌ای تلاش ویژه کرده‌اند و اگر مجموع این‌ها با یک نگاه کل‌نگر و نگاه به اشتراکات مورد توجه قرار بگیرد، به نظر می‌آید،

این مدیریت، بهره‌وری در مدارس علمیه بررسی و مباحثی از جمله تقویت سنت‌های پاک، پرہیز از درگیر شدن با شکایات و رضایت زبردستان مطرح شده است. نویسنده در فصل دوم این اثر، به «برنامه‌ریزی در مدیریت حوزه‌های علمیه»، در فصل سوم به «پذیرش در حوزه‌های علمیه»، در فصل چهارم به «آموزش در حوزه‌های علمیه»، در فصل پنجم به «تهذیب و تربیت در حوزه‌های علمیه»، در فصل ششم به «سازمان‌دهی

کتاب «مدیریت حوزه‌های علمیه و مراکز آموزشی» منتشر شد

و ارتقای سطح علمی مبلغان ویژه، با هدف در اختیار گذاشتن یافته‌ها و تجربیات سامان‌یافته، با زبانی روان و نظام‌مند، نکات کلیدی این نوع مدیریت را آموزش می‌دهند.

پرنشی‌اواثر

این اثر در ۱۲ فصل تألیف شده است. در مقدمه این اثر، به اهمیت و ضرورت

به گزارش خبرگزاری حوزه، کتاب «مدیریت حوزه‌های علمیه و مراکز آموزشی»، اثر حجت‌الاسلام والمسلمین محمدحسن نبوی به‌همت مؤسسه بوستان کتاب در ۲۶۴ صفحه به چاپ رسید.

آموز به‌دلیل فراوانی و رشد مراکز آموزشی به‌خصوص حوزه‌های علمیه، موضوع مدیریت مدارس علمیه و مراکز آموزشی در راستای کیفیت‌بخشی به امر تبلیغ روحانیان هجرت بلندمدت

حوزه‌های علمیه»، در فصل هفتم به تبیین و تعریف «انگیزش»، در فصل هشتم به تبیین «ویژگی‌های رهبری»، در فصل نهم به «رفتار رهبری»، در فصل دهم به «کنترل»، در فصل یازدهم به «خودکنایی حوزه‌های علمیه» و در دوازدهمین و آخرین فصل، به «طرح تربیتی» پرداخته است.

علاقه‌مندان برای بهره‌مندی از تخفیف ۱۰ درصدی خرید این کتاب، می‌توانند به آدرس bustaneketab.ir مراجعه کنند.